

ПРОБЛЕМИ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ КАСОВОГО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

На сучасному етапі забезпечення стабільності соціально-економічного розвитку України потребує широких змін у сфері управління державними фінансами, зокрема в системі виконання державного та місцевого бюджетів. Державне казначейство України нині не досить ефективно забезпечує касове виконання державного та місцевих бюджетів, оскільки основи його функціонування та нормативно-правова база, що регулює його роботу були затверджені ще у період створення і не можуть врахувати усіх особливостей сучасних соціально-економічних реалій. Отже, виникла необхідність реформування казначейської системи України для створення відповідності між функціями, методами та повноваженнями казначейської служби України та покладеними на неї обов'язками на сучасному етапі.

Останнім часом виникла потреба в аналізі діяльності Державної казначейської служби та виявлення нових і удосконалення діючих шляхів розвитку казначейської системи виконання Державного бюджету України.

У процесі політичної та економічної нестабільності важливим є розуміння того, що стабілізація ситуації неможлива без проведення реформи у фінансовій сфері. Одним із основних інструментів державного регулювання соціально-економічних процесів є державний бюджет. Саме в процесі його формування та виконання виконуються завдання, які поставлені перед суспільством.

Виконання бюджету – забезпечення своєчасного і повного надходження запланованих доходів у цілому і за кожним джерелом зокрема, а також своєчасного, повного і безперервного фінансування передбачених бюджетами заходів. Органи державного казначейства повинні володіти всією повнотою інформації щодо виконання бюджетів, своєчасно і на регулярній основі забезпечувати нею одержувачів бюджетних коштів та органи влади [4, с. 65].

Казначейська система касового виконання бюджетів є необхідним та дієвим інструментом державної та регіональної фінансової політики, сприяє реалізації та дотриманню норм Бюджетного кодексу України та Закону «Про Державний бюджет України» на поточний рік.

Фінансова безпека держави характеризується такими основними показниками як виконання бюджету та сталістю національної грошової одиниці. Найважливішим показником фінансової безпеки держави вважаємо саме виконання бюджету. Ось чому на сьогодні проблема виконання бюджету набуває неабиякої актуальності, а особливо в умовах дефіциту бюджету.

Практика бюджетних правовідносин засвідчує, що протягом всього періоду функціонування державної казначейської служби України, чи її попередника – державного казначейства України, підрозділи казначейської служби держави належним чином виконували їх завдання і функції, забезпечуючи при цьому як практичну реалізацію державної казначейсько-бюджетної політики, так і розробку напрямів її вдосконалення. В той же час, в Україні в останні роки відбувся перерозподіл бюджетних ресурсів від місцевих бюджетів до державного бюджету. Зокрема, статистичні дані свідчать, що останніми роками через місцеві бюджети здійснюється перерозподіл лише 6-8 % валового внутрішнього продукту та, при цьому, частка власних надходжень місцевих бюджетів в структурі доходів зведеного бюджету складає 25-30 % [3, с. 8].

Розвиток казначейської системи виконання Державного бюджету в Україні проходив досить високими темпами, і сьогодні виникла ситуація, яка не дає можливості повністю та ефективно використовувати та провадити сучасну казначейську систему виконання бюджету. Це пов'язано з тим, що повноваження органів казначейства були сформовані у період їхнього створення і нині не враховують сьогоднішніх соціально-економічних та політичних реалій.

Проблема дефіциту фінансових ресурсів, яка виникає перед державою на сьогоднішній день, є результатом неоптимального перерозподілу цих коштів, замість загальноприйнятого у світі управління ресурсами, яке забезпечує здійснення видатків у межах асигнувань, які реально передбачені державним та місцевими бюджетами [1, с. 129]. Серйозна політична стурбованість з приводу витрачання державних коштів та ролі уряду, а також забезпечення прозорості звітних даних на всіх рівнях державного управління

зумовлюють необхідність удосконалення казначейської системи виконання державного бюджету України.

Необхідним вважаємо виділення основних проблем вітчизняної казначейської системи касового виконання бюджетів:

- неналежний рівень податкового адміністрування та касові розриви в роботі різних підрозділів державної казначейської служби, спричиняють нестачу фінансових ресурсів вітчизняних місцевих бюджетів на фінансування ї власних потреб;

- нечіткий розподіл функцій в розпорядженні бюджетними коштами як державного так і місцевих бюджетів між підрозділами державної казначейської служби та Міністерства фінансів України;

- недостатній рівень контролю казначейських органів стосовно використання бюджетних коштів та запобігання бюджетним правопорушенням;

- громіздкість та складність форм звітності про використання бюджетних коштів, а також виконання кошторисів та бюджетів [2, с. 242].

Всі вищеназвані проблеми є причиною недосконалого та недостатньо ефективного здійснення функцій підрозділів державної казначейської служби України, у порядку та на умовах, визначених Бюджетним кодексом України, проте й виконанню бюджетів, а тому й потребують негайного та ефективного вирішення.

Напрямами вдосконалення вітчизняної казначейської системи касового виконання бюджетів вбачаємо:

- включення до складу місцевих податкових форм податку з доходів фізичних осіб, фіксованого сільськогосподарського податку, плати за землю, збору за першу реєстрацію транспортних засобів та екологічного податку, забезпечивши при цьому надходження 100 % мобілізованих перелічених платежів (крім податку з доходів фізичних осіб) до бюджетів місцевих громад;

- підвищення вимог до роботи підрозділів фіскальної та казначейської служб щодо виконання ними завдань та функцій, визначених законодавством, забезпечивши щорічне підвищення кваліфікації їх працівників та суттєве підняття рівня їх заробітних плат;

- забезпечення чіткого розподілу функцій в розпорядженні бюджетними коштами як державного так і місцевих бюджетів між підрозділами державної казначейської служби та Міністерства фінансів України;

- посилення контролю казначейських органів за використанням бюджетних коштів та активізація діяльності казначейства стосовно запобігання бюджетним правопорушень;

- суттєве спрощення форм звітності про використання бюджетних коштів а також виконання кошторисів та бюджетів [2, с. 243].

Отже, Державна казначейська служба України є важливим елементом управління державними фінансами та державного контролю і, зважаючи на прогалини у системі казначейського виконання бюджетів, потребує поступового та ефективного вдосконалення. А запровадження ряду заходів дозволить збільшити ефективність казначейського виконання державного та місцевих бюджетів для досягнення вимог сучасного стану національної економіки.

Список літератури:

1. Блошинська А.В. Казначейська система касового виконання Державного бюджету України та напрями її вдосконалення / А.В. Блошинська // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Фінанси. – 2014. – Вип. №7. – С. 127-132.

2. Боровик П.М. Перспективи розвитку казначейської системи касового виконання бюджетів / П.М. Боровик, В.С. Вишнева // Всеукраїнський науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка – 2013. – Вип. № 11 – С. 240-245.

3. Прядко В. В. Проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів та шляхи їх розв'язання / В.В. Прядко // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії: [зб. Наук. Праць]. – 2010. – Вип. 1 (18). Економічні науки. – С. 6-12.

4. Штригель Л.І. Розвиток казначейської системи виконання державного бюджету в Україні / Л.І. Штригель // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології – С. 64-68.